

HITEK-ARRANGEMENTER EFTERÅRET 2014

Besøg på Danmarks Jernbanemuseum

v/ direktør, ph.d. Henrik Harnow

Fredag 12. september 2014, kl. 14.00 – 17.00..... Arr.nr. 310966

Dannebrogsgade 24, 5000 Odense C.

Besøget giver os mulighed for at komme om bag kulisserne på et af landets store teknologi-historiske specialmuseer, nemlig Danmarks Jernbanemuseum i Odense, der dækker de danske jernbaners historie i bredeste forstand. Museet har over 10.000 m² under tag og rummer en omfattende udstilling af rullende materiel fra jernbanens barndom og frem til den nyeste tid.

Museets direktør Henrik Harnow vil vise museet frem og fortælle om museets og samlingernes historie, og vi vil på egen hånd kunne fordybe os i den nye særudstilling *Sikkerhed!*, der omhandler jernbanesikkerhed fra 1847 til i dag. Der bliver endvidere mulighed for at høre om museets restaureringsprojekter og at besøge værkstedet i Odense, hvor blandt andet restaureringen af Danmarks ældste personvogn fra 1862 er ved at være gennemført.

"Camp Century" – et grønlandsk koldkrigsikon

v/ lektor emeritus Henry Nielsen og lektor Kristian Hvidtfelt, Center for Videnskabsstudier, Aarhus Universitet

Mandag 22. september 2014 kl. 16.00 – 18.00..... Arr.nr. 310968

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

Camp Century var en amerikansk militærbase, som i 1959-60 blev bygget dybt inde i den grønlandske indlandsis. Basen blev forsynet med varme og elektricitet fra en mini-atomreaktor, og den var indrettet som en rigtig by med moderne faciliteter lige fra varme brusebade til bibliotek og biograf. Basen, som rummede cirka 200 "indbyggere", blev forladt efter få års brug, og atomreaktoren blev transporteret tilbage til USA.

Formålet med anlæggelsen af Camp Century var at udforske mulighederne for at anlægge tunneler under indlandsisen, som kunne huse mellemdistanceraketter med atomspræghoveder. Det storstilede projekt, som gik under navnet Project Iceworm, var tænkt som et element i USA's afskrækkelsespolitik over for Sovjetunionen, men det blev aldrig realiseret. Erfaringerne fra Camp Century viste nemlig at den grønlandske indlandsis var mere bevægelig og derfor sværere at bygge permanente militærinstallationer i end man havde regnet med, ligesom det også spillede ind at den danske modstand mod atomvåben på dansk jord blev mere og mere udtalt hen gennem 60'erne.

Henry Nielsen og Kristian Hvidtfelt har forsket i koldkrigstiden, og de vil fortælle den fantastiske historie om anlæggelsen af Camp Century og om det politiske spil mellem USA og Danmark under den kolde krig.

Er guldene ingeniørtidsskrifter en del af vor fælles kulturarv? - hvorfor og hvordan digitaliseres de gamle tidsskrifter

v/ redaktør Erik Lynsø-Petersen, Ingeniøren

Onsdag 1. oktober 2014 kl. 15.00 – 18.00..... Arr.nr.310969

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

Med økonomisk støtte fra IDA har Mediehuset Ingeniøren nu digitaliseret de første 100.000 sider gamle ingeniørtidsskrifter fra 1892 til 1940. Formålet med projektet er at gøre det muligt for alle

interesserede gratis at blade og søge på ordniveau i de gamle årgange, der tilsammen rummer en detaljeret beskrivelse af Danmarks forandring fra bonde- til industrisamfund.

Den projektansvarlige, redaktør Erik Lyngsø-Petersen, vil fortælle om projektets forudsætninger og hidtidige forløb, og vil vise eksempler fra projektets fire første tidsskrifter. Direktør Jens Funder Berg fra firmaet Visiolink vil fortælle om teknikken bag digitalisering af de gamle publikationer og deres præsentation i en moderne it-sammenhæng.

Regnecentralens gyldne år

v/ professor emeritus Christian Gram

Onsdag 22. oktober 2014 kl. 16.00 – 18.00..... Arr.nr. 310971

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

I 1955 blev Regnecentralen (RC), eller rettere ”Dansk Institut for Matematikmaskiner”, oprettet med det formål at få bygget en elektronisk regnemaskine - og finde fornuftige anvendelser for den. I løbet af 1956-57 blev så Danmarks første elektroniske regnemaskine, DASK, konstrueret, de første programmører blev ansat, og de første opgaver blev løst. DASK blev demonteret efter ti års brug, men dele af den findes stadig på Danmarks Tekniske Museum.

Christian Gram, som var ansat på Regnecentralen fra 1962 til 1973, vil belyse den spændende pionerfase fra sidst i 50'erne til cirka 1970, hvor Niels Iver Bech stod i spidsen for den stadigt voksende forsamling af ukuelige amatører, der fik Regnecentralen stablet på benene. Christian Gram vil berette om, hvor de første medarbejdere kom fra, hvordan livet på Regnecentralen var, og hvilke opgaver DASK blev brugt til. I forlængelse heraf vil Christian Gram kort fortælle om DASK's efterfølgere GIER og RC4000. Og afslutningsvis vil Christian Gram se på de områder inden for programmeringssprog og systemanalyse, hvor Regnecentralen var med til at sætte sit præg på dataudviklingen både nationalt og internationalt.

”Forstaden – elsket og udskældt”. Særudstilling på Arbejdermuseet.

v/ museumsinspektør Helle Leilund

Tirsdag 4. november 2014, kl. 16.00 – 18.00..... Arr.nr. 310972

Arbejdermuseet, Rømersgade 22, 1362 København K.

Arbejdermuseet formidler generelt arbejdernes historie fra den begyndende industrialisering til i dag. De faste udstillinger omhandler arbejderes arbejdsliv, hverdagsliv, foreningsliv samt arbejder- og fagbevægelse. Til Arbejdermuseets grundfortællinger hører også historien om urbaniseringen, de store vandringer fra land til by som fulgte med industrialiseringen, og i forstadsudstillingen tager museet skridtet videre og fortæller om den næste store folkevandring: Udflytningen fra by til forstad efter 2. Verdenskrig.

Som fænomen er forstaden en realitet – og vel også en succes. Halvdelen af alle danskere bor i hvert fald i en forstad i dag, i eget parcelhus eller rækkehus, eller til leje i en almenboligforening.

Forstadsudstillingen handler om forstaden på godt og ondt - før, nu og i fremtiden. Om de mennesker som planlagde, lovgav, byggede, var idealistiske, spekulerede, boede og fik et liv i forstaden. Om de problemer som forstaden skulle bidrage til at løse, og om de problemer som forstaden skabte. Og om de nye udfordringer: Bygningsrenoveringer, bæredygtig udvikling og nye planer for de industriområder der står tomme som følge af outsourcing og globalisering.

Kvindelige iværksætteres vilkår fra 1600-tallet til vore dage

v/ ekon.lic. & fil.dr. Anita Du Rietz, Centrum för Näringslivshistoria i Stockholm

Torsdag 13. november 2014, kl. 16.00 – 18.00 Arr.nr. 310973

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

Sædvanligvis antages det at kvindernes opnåelse af valgret i begyndelsen af 1900-tallet samtidig var et vendepunkt for kvinders mulighed for at drive selvstændig virksomhed. Men Du Rietz mener, at forudsætningerne for virksomheder drevet af kvinder tværtimod blev forringede i løbet af 1900-tallet. Det er i hvert fald en kendsgerning, at mens det mellem 1750 og 1930 var sådan at hver fjerde erhvervsaktive kvinde i Sverige drev egen virksomhed, var dette tal i år 2000 faldet til blot 5%.

Foredraget giver indblik i forudsætninger og barrierer for kvindeligt entreprenørskab og for industrialiseringens fremvækst i Sverige og Nordvesteuropa fra 1600-tallet til i dag. Ved at fokusere på både de formelle (lovgivningsmæssige) og de uformelle (kulturelle) institutioners betydning for virksomhedsdannelse tegner Du Rietz et billede af hvordan industrialiseringen udviklede sig i vor del af Europa. Og ud fra dette historiske perspektiv studeres det hvordan virksomhedsklimaet for kvinder og mænd er forandret over tid, og det vurderes hvilken betydning dette har haft for kvinders mulighed for og lyst til at starte egen virksomhed.

Foredraget holdes på svensk.

Antikythera Mekanismen – Verdens første computer?

v/ lektor John Rosendal Nielsen, Aurehøj Gymnasium

Tirsdag 2. december 2014, kl. 15.30 – 18.00..... Arr.nr. 310974

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

I år 1900 fandt nogle græske dykkere en mystisk mekanisme ved den lille ø Antikythera. Mekanismen er over 2000 år gammel, og den afslører en finmekanisk formåen som man ikke vidste fandtes hos datidens grækere. Vi ved ikke hvad grækerne har anvendt mekanismen til, men inden for de sidste ti år er nogle af dens hemmeligheder blevet afsløret af Michael Wright og holdet bag det såkaldte Antikythera Mechanism Research Project. Og der er begrundet håb om at yderligere analyser af mekanismen vil kunne give os en bedre forståelse af grækernes kalendere og deres opfattelse af Universet.

John Rosendal Nielsen vil med støtte af filmklip berette om nogle af de ting man har fundet ud af vedrørende mekanismens funktion og redegøre for nogle af de teorier der er opstillet vedrørende mekanismens anvendelse.

I pausen serveres glögg og æbleskiver.

Da Vinci – kunstner, videnskabsmand og opfinder

v/ cand.scient. Michael Cramer Andersen, Christianshavns Gymnasium

Onsdag 28. januar 2015, kl. 16.00 – 18.00..... Arr.nr. 310975

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31-33, 1780 København V

Kunstneren, videnskabsmanden og opfinderen Leonardo da Vinci levede i renæssancens Italien fra 1452-1519. Han fik en alsidig uddannelse som kunstner og forbedrede systematisk sin kunst gennem videnskabelige studier af natur og mennesker. Under sine skiftende ansættelser hos fyrster fik han mange tekniske opgaver, der resulterede i opfindelser som ofte var forbedringer af tidligere ideer. Leonardo praktiserede en eksperimentel arbejdsmetode, længe før den blev indført i videnskaben af Tycho Brahe og Galilei.

Michael Cramer Andersen vil ud fra en række eksempler vise hvordan Leonardos kunst, videnskab og teknik var en del af et komplekst helhedssyn.

Forslag til nye arrangementer

HITEK's bestyrelse ajourfører løbende en liste over potentielle muligheder for arrangementer. Selv om bestyrelsen er bredt sammensat og har en stor kontaktflade til teknologihistoriske miljøer, er vi alligevel i høj grad afhængige af input fra medlemmerne og andre med interesse for historisk teknologi.

HITEK's arrangementer fastlægges af bestyrelsen halvår for halvår, og de fleste af det kommende halvårs foredrag og ekskursioner udvælges fra den ajourførte liste ud fra aktualitets- og tilgængelighedskriterier. Men i og med at bestyrelsen kun planlægger fra halvår til halvår, er der også rum for at agere meget hurtigt på forslag fra medlemmerne.

Bestyrelsen beder alle der har forslag eller ideer til teknologihistoriske indslag af enhver art om at henvende sig til et af bestyrelsens medlemmer. Dels for at øge kvaliteten af og variationen i HITEK's arrangementer, dels for at vort program i så høj grad som muligt kan komme til at afspejle medlemmernes interesser.

Indmeldelse i HITEK

Indmeldelse kan ske via HITEK's hjemmeside på ida-k.dk/hitek eller telefonisk til HITEK's sekretariat via telefon 33 18 48 48

HITEK's bestyrelse pr. 1. marts 2014

Civilingeniør **Klaus Thiesen**, *formand* – klaus.thiesen24@gmail.com

Civilingeniør **Palle Sørensen**, *næstformand* – lotteogpalle@mail.dk

Akademiingeniør **Carl Johan Hansen**, *sekretær* – cjhansen22@gmail.com

Cand.scient., ph.d. **Anita Kildebæk Nielsen** – anita@kildebaek.dk

Civilingeniør **Eigil Steen Pedersen** – esprivat@mail.dk

Professor, vicepresident **Ole Mørk Lauridsen** – ole_ml@post3.tele.dk

Ingeniør **Lars Kristian Legård** – brugsebakken@tdcadsl.dk

Cand.scient. **Laila Zwisler**, Teknologihistorie DTU – lazw@fysik.dtu.dk